Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 172. szám. Kedd, julius 31.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 » — »
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, julius 30.

Umberto király halála.

Villámcsapásként hatott az a tegnap megérkezett hir, hogy az olasz királyt meggyilkolták.

Rettenetes végzet az, mely korunkban az államfők felett lebegni látszik; a jövő történetirója véres betükkel fogja a legközelebb elmult évek eseményeit följegyezni s ha a vérengzésekre, őrült gyilkosságokra példát akar idézni, Neró és Caligula százada mellett ott fog szerepelni a miénk is, mely elég önhitt a »felvilágosodás százada« czimmel hivalkodni.

Meg fognak emlékezni az orosz jobbágyok felszabaditójáról, a kit bomba szaggat darabokra s nyomorultabbul hal meg, mint óriási birodalma legutolsó koldusa.

Erre azt mondták, hogy a »nihil« csak a zsarnoki kormány ellen feni fegyverét.

Ott a másik kép: a nép fia, kit a nép bizalma állit az állam élére, hogy a ki vezére, az legyen vér az ő véréből. Ennek is gyilkos tőr alatt kell elvéreznie, mikor népe szeretetét élvezi.

Erre is megtalálták a magyarázatot. A nihil, az anarkia az államot és társadalmat fejeiben támadja.

Ujabb rémtett: egy gyönge, beteg nő, a ki végigszenvedte életében egy királyi férj és két birodalom minden veszélyes napját, a ki üdülést, vendégszeretetet megy keresni idegen népek közé s világos nappal, saját kisérete közepett orgyilkos kezétől esik el.

A modern bölcseség ezzel szemben sem állott meg csodálkozva. Kimondták, hogy a gyilkosnak nagyzási mániája volt, nem akart ismerni sem Istent, sem földi tekintélyt s mert véletlenül egy nő akadt elébe, a ki ismerte Istent s a ki koronát viselt, hát megölte azt.

Mind elfogadható bizonyos világitásból tekintve, mely nem az igazság fénye. Hanem tessék megfelelő világitást adni Umberto király meggyilkolásához.

Nem volt zsarnok. Mióta az egységes Olaszország trónján ül, alkotmányosság tekintetében a legszabadelvübbeket is kielégitette. Nem vezette Olaszországot valami nagy erélylyel, másképp nem engedte volna az afrikai őrült kalandba s a sok belzavarba bonyolódni, nem lehetett tehát az olasz társadalmi rend irányadó fejéül tekinteni. Nem volt a földöntúli eszményeknek, a vallásosságnak sem bajnoka, hiszen Róma elfoglalása után ő lett Szent Péter elrabolt örökségének első katonai kormányzója. Mint király sem tett egy lépést sem, mely a Vatikán mélyen sértett foglyát csak egy lépéssel is közelebb hozta volna a Quirinálhoz, sőt éppen az ő uralkodása alatt követték el az egyház ellen a legtöbb erőszakosságot.

Miért kellett hát ugyanarra a sorsra jutnia, a mely érte II. Sándort, a zsarnokot, Carnot-t, az erélyes elnököt és Erzsébetet, a katholikus királynét?

Nem lehet itt semmi kibúvót találni. Nem lehet azt mondani, hogy ezt a tettet is őrült követte el. Hiszen a ma napirenden lévő merényletekből akkor az következnek, hogy a mi »felvilágosodott« társadalmunkban az őrültek azok, kik a legtöbb kiváltságot, szabadságot élvezik.

Tegyük hát félre a bujkálást és nézzünk az igazság szemébe férfiasan.

Ha a fa levelei nyár elején sárgulnak, bizonyosra vesszük, hogy gyökerén rág a féreg. Ha az erőteljes férfi élete delén ellankad, elsorvad, az orvos ijedten kutat a rejtett belső baj és annak orvoslása után.

Hát a társadalom nem tartozik emez általános törvények alá? A kóros jelenségek a nem valami mélyen rejtekező veszélyes betegségre utalnak, itt is, mint okra?

Ezeket a hidegvérrel végrehajtott gyilkosságokat, melyek elkövetői fennen dicsekszenek tetteikkel, a magas politikában s a kis emberek hétköznapi életében egyaránt elharapózó korrupcziót lehetetlen magyarul egyszóval másnak, mint romlásnak, rothadásnak nevezni. A ki ezt nem látja, vak, a ki nem akarja látni, szédelgő, csaló!

Keressük a történelemben a mai idők párját s megtaláljuk a római császárság utolsó éveiben. Ugyanez a tobzódás a vagyonosok részéről, a vagyontalanok ugyanazon fékevesztett elkeseredése, ugyanazok a merényletek az államfők ellen s mint ok: ugyanaz az általános vallástalanság és erkölcstelenség, mint ma. Annyi a különbség, hogy az egyes nyilvánulási formák akkor durvák, barbárok voltak, ma meg raffináltak, finomak. Ezért mig az akkori rémtetteket mindenki kivétel nélkül az erkölcsi alap megrendülésének tudja be, a mai eseményekben a finom hálótól nem látják a bent rejtekező magot, a valóságot, s ezért találnak ki hazug szofizmákat, lélektani ál-igazságokat annak a palástolására, hogy bizony ma is elvesztettük lábunk alól az erkölcsi alapot, a vallást s bizony lesülyedtünk Nero és Caligula századával egy szinvonalra.

Nem akarják az eseményeket a maguk valóságában látni, mert akkor le kellene vonni azt a következtetést, hogy állitsuk vissza az elvesztet alapot, az erkölcsöt, a vallást. Akkor egy csomó nagynak kikiáltott embert ámitónak kellene elismernünk, még többen kénytelenek lennének elismerni, hogy egyszerüen felültek, szóval ezzel egy olyan hatalmas érdekszövetkezet lenne megsértve, a mely ma bár a sötétség rejtekéből, de tényleg hatalmon van s parancsokat oszt az egész világon szerte bujkáló hiveinek.

Ennek a szövetkezetnek volt egyik leghatalmasabb eszköze Umberto király, a pápától elfoglalt Róma első katonai parancsnoka.

És most a vezért döntötte le a lavina, melynek egyik legfőbb megindítója ő volt.

És még ennél sem döbbenne meg a gondolkozó emberiség?

Nem látnók még itt sem a végzet intő ujját, hová jut társadalmunk, ha a megkezdett hamis nyomokat tovább követi?

Mi állunk a megölt olasz király ravatalánál a legőszintébb fájdalommal. Mi nemcsak Umberto rettentő halálát gyászoljuk, hanem édes mindnyájunk sorvasztó betegségét.

Ez a merénylet csak egy tünete az egész társadalmat halállal fenyegető kórnak: az erkölcsi és vallási érzék hanyatlásának.

És midőn a szövetséges olasz nemzet fájdalmát enyhiteni akarjuk azzal, hogy részt veszünk az őt ért csapásban, egyuttal a jövőben bölcsebb kormányt kivánunk neki s odaállitjuk a meghalt király ravatala fölé a keresztet, melytől ő egyedül remélheti üdvösségét ott fent, mi pedig gyógyulásunkat itt lent.

K. A.

Az olasz királyt meggyilkolták.

Nem volt hir, a mely nagyobb szenzácziót keltett volna, mint a tegnap d. e. érkezett távirat, hogy az olasz királyt meggyilkolták.

Az a körülmény, hogy Olaszország szövetséges viszonyban van Magyarországgal, már egymagában is érthetővé tenné az általános felháborodást, mely a hir nyomán fakadt. Még erősitette az elkeseredést a magyar és olasz nemzetet összefüző régi barátság és az a tudat, hogy két év előtt mi is éppen igy vesztettük el a mi királynénkat. Itt egy ősz király rejti el fájdalmát magányába, ott pedig a világ legbájosabb királynéja omlik zokogva férje holttestére.

A merényletről következő **távirati** tudósitásaink érkeztek:

Monza, julius 30. (Saját tud. táv). ***Umberto olasz királyt tegnap este 10 órakor egy merénylő három revolverlövéssel agyonlőtte.***

A király a merénylet helyszinén meghalt.

A tettest elfogták.

Monza, julius 28. (Saj. tud. távirata.) ***Umberto királyra, ki este 10 órakor disztornázási dijkiosztásnál jelen volt, három revolverlövést intéztek, éppen midőn hadsegédjével kocsira szállt. A***

király sziven találva, néhány pillanat mulva meghalt. A tettest elfogták, neve Angelo Bressi és Pratóból (Toskana) való.

Róma, julius 30. (Saját tud. távirata.) Saracco miniszterelnök egybehivta a minisztertanácsot. Saracco azonnal Monzába utazott. A nápolyi herczeg és neje a Keleten utaznak.

Monza, julius 30. (Saját tud. táv.) A király elleni merényletet este 10 óra 45 perczkor követték el. A király halála 11 óra 30 perczkor következett be. A gyilkost alig lehetett megvédeni a nép dühe ellen. Tettét a legnagyobb cziniszmussal ismerte be.

Róma, jul. 20. (Saját tud. távirata.) Saracco miniszterelnök ma reggel 7 órakor a szenátus alelnökével a haláleset fölvétele végett Monzába utazott. A király holttestét Rómába viszik. A nápolyi herczeg visszautazóban van Pireusban.

Részletesebb jelentés.

Monza, julius 30. (Saját tud. táv.) Umberto királyt, aki tegnap este 9 óra 30 perczkor érkezett ide, egy tornaverseny rendező-bizottságának a meghivására, a lakosság nagy lelkesedéssel fogadta. 10 óra 30 perczkor volt a dijkiosztás. Mikor a király a tornaverseny helyéről nyilt kocsiban elhajtatott, egy ismeretlen ember hirtelen négy revolverlövést tett reá. A merénylőt azonnal elfogták és alig tudták megvédeni a nép dühe ellen. A királyt három golyó találta. Az egyik sziven találta. Mire a palotába hozták a királyt, meghalt. A gyilkos elmondta, hogy Angelo Bressinek hivják, 1869. nov. 10-én született Pratoban és foglalkozására nézve selyemszövő. Kijelentette továbbá, hogy anarchista, Amerikából, Patersonból jött és bűntársai nincsenek. A merényletet a monarkista intézmények ellen való gyülöletből követte el. Monzába julius 27-én érkezett Milanóból.

A gyász.

Róma, julius 30. (Saját tud. táv.) A lakosság körében nagy az izgatottság Mindenütt fekete zászlókat tüznek ki. Az üzletek a nemzeti gyász jeléül zárva vannak.

A lapok a merényletről.

Róma, jul. 30. (Saját tud. távirata.) A már jelentett részleteken kivül nem érkezett ujabb hir a király meggyilkolásáról. A Giorno azt mondja, hogy ha az uj királynak, Viktor Emánuelnek távolléte negyvennyolcz óránál tovább tartana, az alkotmány értelmében régenseket kellene megbizni a kormányzással. A parlamentet össze fogják hivni a király eskütétele végett. Umberto király holttestét Rómába hozzák és a Pantheonban helyezik örök nyugalomra. A reggeli lapok külön kiadásokat adtak, a melyekben magasztalják a király nagy erényeit A király — mondják — a ki oly nagy rokonszenvet tanusitott a munkások iránt, éppen egy munkás gaztettének lett áldozata. A lapok néhány szóval tiszteletüket és rokonszenvüket fejezik ki az uj király iránt is.

A nép dühe.

Monza, julius 30. (Saját tud. távirata.) Mikor a tömeg észrevette a merényletet és a királyt elesni látta, egy rettenetes, fájdalmas üvöltésbe tört ki. Aztán a merénylőre rohant és megakarta linchelni. Rendőrség és lovaskatonaság csak nehezen, életveszély árán tudta a merénylő életét a nép dühe ellen megvédelmezni és a közeli fogházba vinni.

Az uj király.

Róma, julius 30. (Saját tud. távir.) A merényletről az első hir éjjel 2 órakor érkezett. A táviratot a belügyminiszter kapta, a ki rögtön intézkedett a minisztertanács egybehivása iránt és reggel 7 órakor Monzába utazott. A lakosság körében a hir megrenditő hatást keltett. Mindenütt ijedt, aggodalmas arczokat látni. *Viktor Emánuel* trónörökös — immár Olaszország királya — holnapután érkezik ide. A temetés után a parlamentet rögtön összehivják, hogy a király hűség-esküjét letehesse. Az uj királyt rendkivül erélyes, erős akaratu embernek mondják.

A király életrajza.

Umberto Rainer Károly Emanuel János Mária Ferdinand Jenő, Olaszország királya, Victor Emanuel és Adelhaid osztrák herczegnő fia, szül. 1844. márcz. 14. Részt vett az 1859. és 1866-iki osztrák háboruban és a custozzai csatában egy hadosztályt vezényelt. Róma annektálása után (1870. szept.) parancsnoka lett a fő- és székváros őrségének. 1868. ápril. 22. nőül vette bájos rokonát, Margit szavójai herczegnőt (szül. 1851. nov. 20.) kitől 1869 nov. 11. egyetlen fia, Viktor Emanuel nápolyi herczeg született; ez 1896. aug. 19. Ilona montenegrói herczegnőt vette nőül. A politikába U. atya életében nem avatkozott, ámbátor 1872 a berlini udvarban tett látogatása a Hohenzollern és a szövojai fejedelmi családok 1866. óta fennálló barátságát még bensőbbé tette.

Umberto király 1878 január 9-én követte atyját az alig egy évtizeddel egységessé megteremtett Olaszország trónján. Uralkodásának első esztendei az Ausztria elleni izgató irredenta-szövetség jegyében állottak, a melynek mozgalmát megtörni volt a király első törekvése. Feloszlatta és megtörte az izgató szövetséget és látogatást tett Bécsben (1882 október), a melynek eredménye a nemsokára azután megkötött hármasszövetség volt. Aztán gyarmatpolitikába bocsájtkozott, a mely nem mindig volt szerencsés eredményü. Egyiptomban nyilt ellenfele lett Anglia s utóbb Abesszíniában Oroszország is.

A sikerek mellett sok-sok balsikerrel jártak ezek a vállalkozások és az ország belső bajait is nagyobb részt ezek okozták. A nép zöme mind élesebben kivánta a szerencsétlen Afrika gyarmat-politika elejtését s a radikálisok, meg a szocziálisták egyre tartó igazgatására sürün voltak már komoly veszedelmet sejtető villongások. — Jórészt azért, mert az ország anyagi erejét a Keletjárás nagyban emésztette, aztán meg, mert az olasz államférfiak néha tulságos erélyt láttak szükségesnek a mozgalmak elnyomására. Legjelentékenyebb

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A solyomkői várromok.

Irta: **Lubinszky Anna.**

November elseje volt. A megsárgult falevelek bársony gyeppel boritották be a földet, a természet haldokolva bucsut intett, midőn a kedves Julia nénivel elhatároztuk, hogy felhasználjuk talán ezen évben az utolsó ragyogó napsugaras időt s az Élesdtől másfél órányira fekvő solyomkői várromot gyalog menve megtekintjük.

A nap biztatólag intett felénk, az ég azurján felleg árnya sem mutatkozott s mi vidáman indultunk el. Vezetőnk, egy körülbelül 14 éves fiu, kosárral, kabátokkal, kendőkkel ellátva büszkén haladt előttünk az elénte poros uton. Rövid idő alatt elértük a szomszéd oláh falut, honnan egy Észak felé kanyarodó patak medrében folytattuk utunkat.

A meddig szemünk ellátott, egy keskeny csillogó szalag s erdős domb terült el, mely leirhatatlanul bájos szinvegyülékben pompázott. Már most éreztük, hogy reményeinkben nem csalatkoztunk, az ősz minden varázsával lebilincselt. Hát ha még a czélnál leszünk! Meggyorsitottuk lépteinket s nem tekintve a gyakran kanyargó patak szeszélyeit, gymnastikai ügyességgel ugrottunk keresztül rajta.

Hü kisérőnk: a kis patak mind haragosabb lett. Üldözte-verte az utjába álló köveket, mosta, vájta a mellette elvonuló szikladarabokat, melyek bosszuságukban zöldes-szürke szint öltve fenyegetőleg néztek reá, de a lágy szellő összeölelkezett a magasan felnyuló hegy fáinak aranyleveleivel, lecsalta őket a patak habjára, mely a hizelkedő simogatásra ismét kibékült s lecsendesülve folytatta utját. Mialatt hallgatva figyeltük a természet játékát, vezetőnk, ki azt hitte, hogy elfáradtunk, biztatva szólt, hogy még csak pár lépés s látni fogjuk a vár romjait.

Valóban ugy volt. A mellettünk elvonuló hegyfalak utat nyitottak s egy erdőktől koszoruzott mély völgyből, szembe velünk egy magas domb tetején a délinap arany sugaraiba burkolva láthatóvá lett az állitólag a XIII. században Genegye Pál országbiró által épitettett régi vár omladozó két része, még most is mintegy védve, oltalmazva a közép n idyllikuson elterülő Batthyány grófi család sirboltját. Megkapó kép volt, a mint e bár romba dőlt, de büszke mult a szerény, kedves jelennel barátkozott.

A XIV. században a vár birtokosa a Bars nemzetségbeli Loránt erdélyi vajda, majd ócsese Kopasz nádor volt, ki Róbert Károly udeni lázadó csatájában itt keresett utolsó menedéket. Kopasz hütlenségével a koronára szállt a vár, honnan Kaplai Tamás birtokába került. A XV. században egymásután többen birták, igy Perényi Imre nádor, kitől csere utján Drágffy János országbiró vette át s ennek özvegye 1552-ben még birta. A Rákóczy-felkelés idejében még szerepelt, de a szatmári béke után szándékosan leromboltatott.

Némi fáradtságot éreztünk, de előbb szomjunkat akartuk oltani a sokat dicsért sólyomkői forrásvizből. Felkeresésére indultunk s a patak mentében egy sziklában rátaláltunk, hol jéghidegen folydogál. Oly kitünő vizet még sohasem ittam s miután élveztem, elhittem az addig mesének tartott beszédet, hogy egy elhunyt Batthyány grófné, ki saját kivánságára a fent emlitett sirboltban van eltemetve, minden reggel ezen forrás vizéből hozatott.

A rövid őszi nap nem engedte, hogy sokáig időzzünk egy helyen s még hátra volt a legérdekesebb t. i. a várrom belsejének megtekintése s igy sietve indultunk a kanyargó ösvényen mely szerpentin alakban vezet fel. Utunkban szalmafödeles kunyhóhoz értünk. Ez egy öreg ember lakása, ki őrzője a kihalt, mult emlékekben oly gazdag helynek. Ugy látszik, észrevett bennünket, mert rozsdás kulcscsomót tartva kezében jött elénk. Midőn megláttam aggódtam, vajjon roskadozó lábaival megtudja-e tenni a meglehetősen meredek utat s ennek kifejezést is adtam, mire az öreg elmondta, hogy daczára magas korának, (több nyolczvan évesnél) naponta háromszor is felmegy a hegytetőre.

A hajdani várkerten vezetett keresztül utunk, hol még most is láthatók félig elvadult gyümölcsfák s itt-ott diszbokrok, melyek azonban alig felismerhetők. Itt kezdődik a pusztulás szomoru képe, törmelék, óriás kődarabok mellett elhaladva jutottunk be a vár hajdani belső udvarába, mely szellemi szemeink előtt magyar vitézekkel benépesitve jelent meg. Az épület nyugati szárnyának csak egy része áll fenn,

munkatársa volt a nemestörekvésü uralkodónak Crispi, a ki közel egy negyedszázadig mint a hármasszövetség egyik vezető politikusa müködött. Főtörekvése volt Itáliát az egyre fenyegető pénzügyi váltságból kimenteni, váltakozó sikerrel, melynek utóbb még azzal is megadta az árát, hogy a Banca Romana ismeretes »panamino«-jában őt vonták első sorban felelősségre. S utóbb az aduai katasztrófáért is, a mely a négus földjén érte az olaszokat s megrázta az országot. Annyira, hogy Pelleux tábornok rendteremtésre alakitott kormánya a parlamenti harcz megfékezése mellett még a sajtószabadság megszoritását is szükségesnek látta. E miatt volt az utóbbi éveknek Olaszországra nézve egyik leghangosabb eseménye, a milanói zavargás, a melynek hősei a börtönbe kerültek.

Azóta egyre tart a krizis megoldásának nehéz folyamata.

Umberto szigoru alkotmányos szellemben gyakorolta királyi jogait és takarékosságával, valamint példás családi életével jó példát adott nepének. Több izben (igy 1878. nov. 17. Passanante) merényletet intéz ek ellene, melyek egyike sem sikerült. 1893. áprilisban ezüstmenyegzőjét ülte meg, a német császár és neje s több fejedelmi vérből született vendég jelenlétében. Királyunk Rainer főherczeg által képviseltette magát szövetségesének, a hármas szövetség tagjának családi ünnepén. Az egységes olasz királyság megalapitásának évfordulója (1895.) ujra alkalmat szolgáltatott a nemzetnek hódoló ünnepélyekre. Umberto király a külső politika terén sulyos viszonyok között is megmaradt a hármas szövetség tagjának mint ezt az 1895. nov. havában végbement monzai találkozás is bizonyitja, amelyen Goluchowsky osztrák-magyar külügyminisztert fogadta.

Mindeme némi külső politikai sikerek mellett azonban nem tudta Olaszországot belsőleg konsolidálni. Nem tudta begyógyitani a sebet, melyet a szentszékkel szemben elfoglalt ellenséges állás Olaszországon ütött s a társadalmi zavargásokkal szemben is tehetetlennek bizonyult.

Az uj olasz király.

Viktor Emánuel nápolyi herczeg, most már *II. Viktor Emánuel olasz király* 1869. nov. 11-én született. Eddig nem sokat szerepelt a nyilvánosság előtt, de magánérintkezés utján az olasz néppel nagyon megkedveltette magát. Általános feltünést okozott, hogy a montenegrói fejedelem leányát, *Ilonát* vette nőül 1896. aug. 19-én. Azóta boldog házasságban élnek s különösen utazásokkal töltötték idejöket. Most is Keleten utaztak; Umbertó király halálhire Pireuszban érte őket utól. A távirat vétele után azonnal hazaindultak, mert az olasz alkotmány értelmében a király halála után utódja eo ipso teljes joggal gyakorolja az uralkodást.

A király utolsó szavai.

Róma, jul. 30. (Saját tud. távirata.) A merényletet különfélekép adják elő. Egy közelben álló szemtanu szerint a tömegből kivált egy sápadt, dült arczu, fekete szemü fiatal ember, a ki fekete ruhát viselt s alig pár pillanat alatt háromszor rálőtt revolveréből a királyra. *Umberto* azonnal **felugrott a kocsiban, de a második lövésre visszahanyatlott a kocsi ülésére.**

— **Végem van; sziven találtak!** — s feje mellére hanyatlott.

A közönség megrohanta a gyilkost; *a földre teperték, ütötték, rugták, téptek.* A csendőrök alig birták kiszabaditani a feldühödt közönség kezei közül. Egészen összeroncsolva, véresen huzták ki a csendőrök a nép közül. *Pár percz alatt holtra verték volna.*

A nép szidta, átkozta a gyilkost, majd a tömeg a fogház elé vonult, *azt ostrommal akarta bevenni, hogy bosszut álljon a gyilkoson.*

Királyunk részvéte.

Ischl, jul. 30. (Saját tud. távirata). *Ferencz József* Ő Felségét mélyen megrenditette a gaz gyilkosság. Azonnal intézkedett, hogy *Ferencz Ferdinánd* és Ottó királyi herczegekkel képviselteti magát a temetésen.

A megrendült hitves.

Róma, jul. 30. (Saját tud. távirata.) Midőn *Margit* királyné meghallotta, hogy a királyt Monzában meggyilkolták, *eszméletlenül összerogyott.* Pár percz mulva, mikor magához tért, révedező tekintettel nézett szét, majd felkiáltott:

— *Nem hiszem, hogy ébren vagyok. Nem, nem lehet igaz!*

A királyi palotában nagy a rémület, különösen a királynét féltik, hogy komolyabb baja lesz férje meggyilkolása miatt.

Az olasz trónörökös hazatérése.

Róma, julius 30. (Saját tud. távir.) *Viktor Emánuel* trónörökös most Keleten tengeri uton van, de azért néhány óra mulva értesült a szörnyü gyilkosságról s a tengerről a következő táviratot küldte Rómába:

— Atyám szomoru sorsa teljesen kétségbeejtett s egész valómban megrémitett. Utban vagyok Monza felé.

Az uj király eskütétele.

Róma, jul. 30. (Saját tud. távirata.) Az uj király a hűség-esküt csütörtökön vagy szombaton teszi le. II. Umberto nevet fog viselni.

A beszentelés.

Budapest, julius 30. (Saját tud. táv.) Monzából érkezett sürgöny szerint *Umberto* király holttetemeit bebalzsamozták. Arczán szelid mosoly látszik, szeme nyitva van. A beszentelés megtörtént.

A köztársaság elnökének részvéte.

Páris, julius 30. (Saját tud. távirata.) *Loubet*, a köztársaság elnöke *Viktor* Emánuel trónörököshöz táviratot intézett, a melyben felháborodását nyilvánitotta s mély részvétét fejezte ki a megrenditő gazság felett.

A gyilkos nem anarchista.

Berlin, julius 30. (Saj. tud. táv.) A királygyilkos *Bressi* nem ismert anarchista. Valószinü azonban, hogy nevét eltagadja s idegen nevet diktált be. A gyilkosság előtt semmi gyanusitót nem vettek rajta észre s ezért tudott oly könnyen a király közelébe férkőzni.

Széll Kálmán távirata.

Budapest, julius 30. (Saj. tud. táv.) *Széll* Kálmán miniszterelnök *Saraco* olasz miniszterelnökhöz táviratot intézett, a következő szöveggel:

»Mély megilletődéssel, fájdalommal értesült Magyarország népe a felháborító bünténytől. Magyarország részvétét küldi.«

---

hová daczára öreg vezetőnk óvó szavainak, felmentünk. Szédülés fogott el, midőn a mély völgybe s azután a simán emelkedő kőfal óriásra tekintettem s siettünk a veszedelmes helyről lejutni, mi végre csuszva-mászva sikerült is.

Kedves társnőm a vár másik részének, mely a keleti oldalon fekszik, megtekintésére indult, én azonban nem tudtam még innét megválni. Leheveredtem a sárga levél szőnyegre s igyekeztem hallgatag vezetőnket szólásra hozni. Kértem, mondjon el valamely mondát, mely a várhoz füződik. Nem volt hajlandó mesélni. De én csak unszoltam, hiszen várrom monda nélkül el sem képzelhető. Az öreg végre engedett, de előre bocsátotta, miszerint biztosan tudja, hogy nem fogom elhinni, már sokan mosolyogtak rajta, pedig ez a történet szent igaz.

Kezdett fujdogálni az őszi szellő, titkos mozgást, csengés-bongást véltem hallani, a mellettem emelkedő impozáns kőomladvány megnépesült ugy, hogy türelmetlenül biztattam az öreget, meséljen csak, mindent elhiszek. Vezetőnk arcza felvidult, ősz fejét felém forditva mesélt, mesélt. Legérdekesebb regéje körülbelől igy hangzott:

Több százévvel ezelőtt a szemben levő dombon szintén hatalmas vár emelkedett, melynek fiatal délczeg birtokossát ezen vár ura gyülölte s vesztére tört. Gyülölte, mert egyetlen leányára merte vetni szemét, kit pedig ő másnak szánt. A leánynak szobája, — mondá az öreg — mialatt a várrom nyugati, még fenn álló részére mutatott, ott van. Ott ült a gyönyörüséges várkisasszony mindennap a nyitott ablaknál és font. Aranyszőke haja csillogott a napfényben, méla barna szeme a szomszéd vár urának tekintetét kereste. De az apa oly szigoruan őrködött leánya felett, hogy a fiatalok nem találkozhattak. Ekkor az ifjunak eszméje támadt. Földalatti utat ásatott, mely a leány szobája alá vezetett, de midőn szerelmesét először akarta karjaiba zárni, a vár ura, kinek mindez tudomására jött, vak dühében megölte őket. De — folytatta az öreg — az ifjak nem haltak meg, sólymokká váltak s mindennap szerelmesen csókolózva szállnak alá a leány szobájába. Ime ott repülnek — fejezte be szavait — s mély tisztelettel leemelte kalapját. Valóban két madarat láttam fenn szállani. Vajjon nem azok voltak-e? — — —

Julia néni fárasztó utjából azon kijelentéssel tért vissza, hogy az omladékba, mely hajdan őrtorony volt, behatolni lehetetlen. Miután még a kápolnát is megtekintettük, sajnálkozva bár, de bucsut mondtunk ezen tiszteletreméltó szép helynek, hol oly közel éreztük magunkat Istenünkhöz, ki mindenhatóságával alkot és rombol.

Az erdei utat választva, hol még a patak csörgedezése sem zavarta a fenséges csendet a regényes kép büvös hatása alatt teljesen kielégitve tértünk haza s elmondhatom, hogy ezen nap örökké felejthetetlen lesz előttem.

———

A debreczeni jubileum.

— Saját tudósitónktól. —

Valóban impozáns módon, lélekemelő ünnepségek keretében ülték meg a debreczeniek fáradhatatlan tevékenységü lelkipásztorunak, dr. *Wolafka* Nándor cz. püspöknek negyedszázados papi jubileumát.

A jubileumi ünnepély szombaton este hat órakor azzal a gyönyörködtető gyermek-előadással vette kezdetét, amelyet a róm. kath. leányiskolában tartottak meg. Ez az előadás pompásan sikerült, fényes és gyönyörködtető volt.

Ahogy besötétedett, a róm. kath. hivek fényes lámpionos menetet rendeztek.

A lámpionos menet, amelyben félezernél több lámpionos vett részt, a varga-utczai iskolából indult ki. Elől mentek a zászlóval s azzal

a transparenttel, amelyen ez a fölirás állott: Éljen dr. Wolafka Nándor ő méltósága! Jobbról-balról az ünnepelt arczképével ellátott lampionokkal tizenhat vasuti tisztviselő, melletük a püspöki jelvényeket feltüntető lámpionos haladt.

Közvetlenül utánuk jött az »Egyetértés« zenekara egyenruhában, diszes, nagy csoportban, hazafias dalokat és indulókat játszva. A zenekar után a rendező-bizottság kék-fehér jelvényes tagjai, majd nemzeti lobogó alatt a Szt. László dalárda következett katona sorrendben. A dalárda után háromszázhusz vasutas egyenruhában, a dr. Wolafka arczképeit feltüntető lámpionokat, majd sok száz kath. ember nemzeti szinü és egyházi jelvényeket feltüntető lámpionokkal következett.

A hol a menet elhaladt, az ablakok ki voltak világitva.

Mikor a menet a plebánia épülete elé ért, orkánszerü, perczekig tartó éljenzés tört ki és a zenekar tomboló lelkesedés közt játszotta a Rákóczy-indulót.

A Szent László dalárda pedig elénekelte a Szózatot.

Ezután Tóth László éljenzés és taps között remek beszédet intézett az ünnepelthez.

A beszéd után a Szent László dalárda adott elő egy szerenád dalt s amint az elhangzott, megjelent a tömeg közt dr. Wolafka Nándor. Körülvették, csókolták a kezét, boldog volt, aki hozzá férhetett és közel tiz perczig viharszerüen zugott az éljen kiáltás. Csak ennek csillapultával kezdhette meg beszédét az ünnepelt, amely lelkig meghatotta az ezer és ezernyi közönséget.

A beszédet sürün szakitotta meg az éljenzés.

Dr. Wolafka alig birt bejutni lakására. Ezalatt a Szent László dalárda a Hymnuszt énekelte el, majd a tömeg az Egyetértés zenekar indulójának hangjai mellett, éljenzés közt vonult el.

Az ünnepeltetésnek ezzel nem szakadt vége. Egészen éjfélig egymást érték a dalárdák és zenekarok, amelyek szerenáddal tisztelték meg dr. Wolafka Nándort.

A szent mise és küldöttségek.

A tulajdonképeni jubileumi ünnepély vasárnap folyt le.

A Szent Anna-utczát zöld galyaknal diszitették fel s ott a kath. egyesületek egészen a plebániáig sorfalat képeztek.

A rendező-bizottság a Theresianumban, a hölgy-bizottság özv. *Brunner* Edéné elnöknő lakásán gyülekeztek.

Fél kilencz után indultak az ünnepelt lakására s harangzugás közt vezették a templomba dr. *Wolafka* Nándort.

A templomot egyházi pompába öltöztették. A templom hajójában jobbról és balról az első 6 padsort a küldöttségek és s katonaság részére tartották fenn, a melyek meg is teltek egészen.

Az ünnepi misén az egyházi ének- és zenekar működött közre a következő programmal:

Fidelis servus: Nagy korus.
Brossig negyedik miséje.
Gradualére alkalmi ének. Adamek Irma és Korcsmáros Jankától.
Offertóriumra népének: Jó atyánkért esdeklünk!

A mise után dr. Wolafka Nándor tartott alkalmi predikácziót mély hatással.

A predikáczió után a küldöttségek a zárdaépület emeleti nagytermébe vonultak, ahol az *egyházközség diszgyülése* volt. Ide küldöttséggel hivták meg dr. *Wolafka* Nándort s üdvözölték a papság, a hivek, a tantestület nevében s átadták neki a drága szép ajándékokat s azt az alapitványt, a melyet nevére Debreczen közönsége tett s melyre idáig 3500 korona gyült össze.

A diszgyülés után az ünnepelt lakásán az alábbi sorrendben fogadta a tisztelgő küldöttségeket Római katholikus papság *Szőke* János segédlelkész vezetése alatt: a kegyesrendi társház tagjai *Vass* Károly házfőnökkel élükön; a görög katholikus egyház *Papp* Jánossal; Aqu. Szent Tamás-egylet Budapestről dr. *Kiss* János vezetése alatt; Debreczen-Hajdumegye gr. *Degenfeld* főispánnal; Debreczen város tanácsa *Simonffy* polgármesterrel; a 39-ik gyalogezred *Melczer* Ferencz ezredessel; a honvéd tisztikar *Szártory* Rezső dandárnokkal; a kir. törvényszék és ügyészség dr. *Szüts* Miklós elnökkel; a m. á. vasut üzletvezetősége és tisztikara *Dobieszky* Sándor felügyelővel és *Boczán* Elemér állomásfőnökkel; a m. kir. posta *Csatt* Zsigmond főnökkel; a dohánygyár tisztikara *Hatházy* Ferencz igazgatóval; az ügyvédi kamara dr. *Márk* Endre elnökkel; az orvos és gyógyszerész-egylet *Ujfalussy* József elnökkel; a keresk. és iparkamara *Szabó* Kálmán elnök és dr. *Király* Ferencz titkárral; a főreáliskola az igazgatóval; az orsz. tanitói árvaház; az izr. iskolaszék; a kereskedő társulat fenyéri *Zádor* Lajossal; a róm. kath. hölgybizottság *Brunner* Edénével; a nőegylet *Koncz* Ákossal; a gazdasági-egylet *Váczy* Istvánnal; a Keresk. Csarnok *Lukács* Áronnal, a Zóna asztal-társaság dr. *Balkányival*; a M. Á. V. alkalmazottak segély-egylete; a munkások rokkant- és nyugdij-egylete; a Szent László dal-egylet *Nagy* Sándor elnökével élén.

Bankett a Dobos-pavillonban.

A nagyerdei Vigadó előtti téren meglátszott, hogy mi készül a pavillon éttermében: egyetlen helyet nem talált az ember, a már helyet foglaltak legtöbbje pedig kiváncsian várta a társas vacsorára jövők felvonulását.

Még nyolcz óra sem volt egészen, midőn berobogott a legelső fogat s ettől fogva kilencz óráig ugy a helyi vonaton, mint fiakkeren és magán fogatokon egyre jöttek a jubileumi bankettre s mire a társas vacsora megkezdődött: 250 teritéknek volt gazdája.

A legelső felköszöntő dr. *Wolafka* Nándor ajkairól hangzott el a pápáért, a királyért, kiknek áldásos uralkodását ecsetelve, mint a legelső magyar emberre üritette poharát, melyet dörgő éljenzés követett.

Majd dr. *Schlauch* Lőrinczet, a bibornok-püspököt köszöntötte fel, kinek lánglelke, tudománya és ragyogó szónoki ereje mindig büszkesége volt a róm. kath. egyháznak, kinek jótéteményeiből oly sok jutott a debreczenieknek.

Dr. *Kiss* János a budapesti egyetem professzora, *Simonffy* Imre kir. tanácsos polgármester, *Dobieczky* Sándor üzletvezető, dr. *Szücs* Miklós törv. elnök, dr. *Kardos* Samu ügyvéd, *Unger* Gusztáv, *Mándoky* Béla a hölgy-koszoru nevében, *Hudra* Péter Wolafkáért üritették poharukat. Dr. *Vucskics* Gyula pedig a debreczeni hivekre mondott köszöntőt, kik tudják méltányolni érdemteljes lelkipásztoruk működését.

Hétfőn délben a katholikus hivek vezetőit hivta magához ebédre a jubiláns főpap. Részt vettek az ebéden: *Unger* János, *Dobieczky* Sándor, *Váczy* János, *Bóczán* Elemér, dr. *Derekasy* István, *Tóth* László, *Husz* Lajos, *Thán* Gyula, dr. *Kiss* János, dr. *Vucskics* Gyula, *Solinger* plebános stb. Az ebéden kedélyes fesztelen hangulat uralkodott s egymást követték a lelkes felköszöntők.

Ünnepély a zárdában.

Este 6 órakor rendkivül előkelő közönség jelenlétében pompásan sikerült ünnepélyt rendezett Wolafka püspök tiszteletére a *Svetits*-intézet.

Az ünnepélyt »Üdvözlő ének« nyitotta meg, melynek szövegét *Némethy* Gyula dr. zenéjét *Szemethy* Géza dr. irta. Előadta a róm. kath. egyházi vegyes kar.

Utána következett *Kovács* József »Alkalmi ódája« melyet müvészi módon, nagy hatással szavalt *Bosznay* Ilona kisasszony.

Majd a »Jubileumi életkép« következett, melyet ugyancsak *Bosznay* Ilona kisasszony magyarázott kedves, behizelgő hangon.

Ezután Verdi: »Il Trovatore«-jából egyveleget adott elő *Alber* József vezetése alatt mükedvelőkből álló zenekar.

Fénypontja volt az ünnepélynek az »Engedjétek Hozzám a kisdedeket« czimü bibliai szinmü 3 felvonásban, énekbetétekkel. Főszereplője *Szombathy* Margit k. a. volt, kinek gyönyörü csengő hangja s bámulatos preciz éneke méltán ragadta tetszésre a közönséget.

A zenekar játéka után »Hódolati élőkép« fejezte be a szépen sikerült ünnepélyt, melynek rendezésében a zárdabeli apáczák és *Husz* Lajos fáradoztak.

Üdvözlő levelek és táviratok.

A jubileum alkalmából rendkivül sok üdvözlő levél, sürgöny és szebbnél-szebb ajándék érkezett az ünnepelthez.

Dr. *Schlauch* Lőrincz, bibornok-püspök a következő elismerő és üdvözlő sorokat intézte hozzá:

Méltóságos és Főtisztelendő vál. Püspök, Prépost Kanonok, Főesperes Plebános Ur!

A Méltóságod negyedszázados áldozópapi jubilaeuma alkalmából szerető hivei által készitett örömünnep rendező bizottsága nagyságos elnökétől főpásztori benső örömmel értesülvén mindarról, ami szeretett egyházmegyém egyik legkiválóbb hitközségében, Debreczenben, főpásztori s atyai szivem nagy örömére készül: ellenállhatatlanul ösztönöz bensőm, hogy szivem érzelmeinek nyiltan is kifejezést adjak, hogy kijelentsem, hogy Méltóságoddal és debreczeni jó hiveimmel együtt ünneplem a jó Isten áldó kegyelméből elért ezüst miséjét. Kifejezem ezt azért, hogy örömük teljes legyen s hogy ezen örvendetes ünnep alkalmából főpásztori s atyai köszönetemet nyilvánitsam Méltóságodnak azért, hogy a lelkipásztori magasztos hivatal legfőbb feladatát a lelkek üdvének szomja által tüzelve oly fáradhatatlanul töltötte s tölti be, hogy a keresztény katholikus hitéletet oly nagy virágzásra emelte, hogy valóban alkalmazni lehet az igéket, megujitotta Debreczenben a föld szinét, a kath. hitélet képét.

Megörökitette Méltóságod nevét a debreczeni r. k. egyház történetében, legyen legfőbb jutalmául beirva neve minél fényesebben az élet könyvébe.

Nagyvárad 1900. julius hó.

Méltóságodnak szives rokona az Urban:

Lőrincz,
bibornok-püspök.

A váradi káptalan e levéllel üdvözölte ünneplő kartársát:

Mélt. és főt. Püspök. kisprépost kanonok Ur! Krisztusban szeretett testvérünk!

Méltóságod negyedszázad óta munkálkodván lángoló buzgalommal, lelkesedéssel s fáradhatatlan odaadással az Ur szöllőjében, eme siker- s eredménydus ténykedésének negyedszázados évfordulóját fogja most megünnepelni szerető hivei körében, kiknek lelki vezetését nyolcz év óta Méltóságod irányitja a legszebb eredménynyel.

Szép és magasztos ünnepély előtt áll Méltóságod! Megelégedéssel! Megelégedéssel és teljes megnyugvással tekinthet vissza az Ur szolgálatában eltöltött negyedszázadra a jó Istentől nyert tehetségeit bőségesen kamatoztatta.

Engedje meg Méltóságod, hogy ezen szép ünnepélyen mi is részt vehessünk, kiket Méltóságodhoz Krisztusban testvéri kötelék füz és Méltóságodat szeretettel üdvözölhessük.

A mindenható jó Isten, kinek nagyobb dicsőségét törekedett eddig Méltóságod minden tettével előmozditani, áldja meg Méltóságodat minden jóval, adjon Méltóságodnak szellemi és testi erőt és egészséget, hogy szép, de egyszersmind nehéz pályáján még igen sokáig munkálkodhassék, Isten dicsőségére, egyházunk és hazánk javára, — árassza el végül Méltóságodat szent kegyelmével és egyszersmind földi javak-

kal is, hogy annál több alkalma lehessen jót tehetni, minden nemes s jótékony czélt előmozditani.

Végül azon testvéri kérelemmel zárjuk be jelen sorainkat, hogy midőn áldozárrá szenteltetésének negyedszázados évfordulóján az Ur oltáránál a legszentebb áldozatot bemutatja, foglalja mementójába Káptalanunkat s annak tagjait is.

A kik testvéri hajlamaiba és imáiba ajánlottan maradunk

Nagyvárad, 1900. julius 23-án tartott törv. ülésünkből.

Méltóságodnak Testvérei az Urban

Nagyváradi l. sz. Káptalan képviseletében:

Vinkler József,
nagyprépost.

Sürgönyöket küldtek:

Császka György érsek: »Jubileuma alkalmából fogadja Méltóságod őszinte szivből jövő legjobb kivánataimat.«

Firczák Gyula püspök: »Isten áldása és szeplőtelen Patrónánk oltalma kisérjék áldásos ténykedéseidet, melyeket az egyház, király és a haza érdekében kifejtettél és reméljük a jövőben még szélesebb körben ki fogsz fejteni, szivből üdvözöl igaz barátod és testvéred.«

Németh József felszentelt püspök: »Fogadja Méltóságod jubileuma alkalmából legőszintébb üdvkivánataim tiszteletteljes nyilvánitását.«

Sulyánszky nagyprépost: »A mai ünnepeltnek, hajdani növendékei egyik legkitünőbbjének üdvözletét és üdvkivánatait küldi.«

Csanádi káptalan: »Méltóságod 25 éves papi jubileumára, midőn hivei szeretetétől környezve, körül rajongva jubiláris ünnepén a hála adó istenitiszteletét tartja káptalanunk forró szeretettel és tisztelettel üdvözli.«

Temesvár sz. kir. város polgármestere: »Áldozárságának 25-dik évforduló ünnepén Méltóságodat, mint Temesvárnak kedves fiát a város polgársága nevében szivélyesen, örömmel üdvözlöm, és a magam részéről is őszinte szerencse kivánataimat mély tisztelettel kifejezem.«

Sürgönyöket küldtek továbbá: *Radu* Demeter lugosi püspök, őrgróf *Pallavicini* Stefanie és György, *Fetser Antal nagyváradi kanonok*, *Zichy* Géza gróf. Egész családommal őszinte szerencsekivánataimat küldöm. *Biró* kolozsvári apát-plebános, *Magyary* Pál plebános, *Temesvári iskolanővérek*, *Steinberger* dr. nagyváradi kanonok, dr. *Kenézy* Gyula és családja, *Patorán* táblabiró és családja, *Dalaszta* fiumei ügyvéd, dr. *Popper* Alajos, *Fiumei apáczák*, *Gróh* Ferencz gyulai prépost-plebános, *Blaskovics* Ferencz orsz. képviselő, *Szeghő* Vilmos táblai tanácselnök, *Kukanics* fiumei kanonok, *Várady* Károly kegyesr. házfőnök, *Nagybecskereki iskolanővérek*, *Lestyán* Adorján kir. közjegyző, dr. *Kramp* János főesperesplébános Elek, *Reviczky* Melanie és Tibor, báró *Leonhardi* huszár ezredes, *Ujfalusy* József gyulafehérvári apát-kanonok, *Belgrádi hölgyek*, *Papp* Imre káptalani főtiszt, *Hoffmann* csókai esperes, *Pongrácz* Ödön gróf Székelyhid, *Csicseri* alezredes Kassa, *Undi* Antal apát-plebános Temesvár, *Kolbenheier* Kálmán tvszéki biró és neje, *Fál* István kolozsvári referens, dr. *Irinyi* Istvánné és fia, *Kugler* család Nagyváradról, *Schlauch* Nándor püspöki jószágigazgató, *Bobletter* Ignácz plebános Mosony-Szolvn, dr. *Palay* Béla kir. közjegyző és neje, *Elek* Gusztávné, *Markovics* Antal, *Pekánovics* mérnök Nagyvárad, *Halász* Gyula Nagyvárad, Temesvári zenekedvelők egyesülete.

Fiuméből szintén igen sok levelet és táviratot kapott dr. *Wolafka* Nándor. Egy évvel ezelőtt ugyanis Fiume polgárai meglátogatták Debreczent s a vendéglátásnál dr. *Wolafka* szeretetreméltó előzékenysége lebilincselte s hálára kötelezte a fiumeiket.

A Vilmos-huszárezred lóversenye.

Vasárnap délután előkelő nagy közönség jelenlétében tartotta meg a 7. Vilmos-huszárezred tisztikara fényes sport ünnepélyét: a lóversenyt, a Szent András mellett levő iklódi pusztán.

Pár órával előbb a szakadó zápor végig paskolta a versenyteret s mindenki azt hitte, hogy ez tönkre teszi, vagy legalább is megnehezíti a versenyt; de a pár órai meleg nap legkellemesebbé tette a versenyt.

A kora délután megindult a kocsik hosszu sora ki a városból.

A tribünt előkelő hölgyközönség foglalta el, akik közül a következőket jegyezték fel:

Asszonyok: Gróf Bréda Viktorné, dr. Beöthy Pálné, Beczkay Arthurné, Cseresznyés Albertné, Czvek Kálmánné, Cziffra Gerőné, Flor századosné, Glatz Antalné, özv. Giraud Ottomárné, gróf Hardegg főhadnagyné sz. Nikolics bárónő, Hausner kapitányné, Hubinger kapitányné, Korbuly Józsefné, özv. Kazinczyné, Kalivoda főhadnagyné, Kubinyi századosné, Lichtman Mórné, Lázár Zoltánné, Meskó Boldizsárné, Miskolczy Barnáné, özv. Miklós Dánielné, ezredesné, Noszlopy századosné, Nyiry Györgyné, Nugeant századosné, Olasz Elemérné, Ováry Sándorné, Papp Imréné, Putnik hadnagyné, Rosenfeld Lajosné, Srtasser Alfrédné, Szedlarik Ödönné, Szunyogh Zoltánné, Szunyogh Sándorné, Telegdi Józsefné, gróf Tisza Istvánné, gróf Tisza Kálmánné, Weinberger állatorvosné, Wanka ezredesné, Weisz Ernőné, Zeiterer Józsefné, Mezey Ödönné stb.

Leányok: Biró Irén és Ilonka (Debreczen), Cziffra Vilma, Czvek Aranka, Cseresznyés Lujza, Jessenszky Mary bárónő, Giraud Vilma, Kazinczy Mariska, Király Klára, Kuun Toncsi, Miskolczy Irma, Laczay Bócska (Arad), Leonhardi bárónők, Örley Annuska, Sebő Anna, Szilberstein Szeréna, (Nyiregyháza), Szedlarik Anna, Szunyogh Olga, Szunyogh Lili, Telegdi nővérek, Wertheimstein nővérek, Zeiterer J.

A versenypályán s részben a tribünön ott voltak a polgári előkelőségek közül: a braganzai herczeg, *Tisza* Kálmán, ki Gesztről kocsin jött egyenesen a versenytérre, gróf Tisza István családjával, ifj. gróf Tisza Kálmán nejével, továbbá Beöthy László főispán, Örley Kálmán és Telegdi József orsz. képviselők, Des Esherolles Kruspér Károly, Cziffra Gerő, Rimler Károly, Miskolczy Barna, dr. Beöthy Pál, b. Wildburg Aladár, Komlóssy József, Glatz Antal, Mezey Mihály, Somsits G., Kunz Gusztáv, Meskó Boldizsár, Paczauer József, Szunyogh Lóránd, Reies L. E., Rózsa Géza, Óváry Sándor, Papp Imre, Pessina Ede, Kabdebó Sándor, Markovits Antal, Olasz Elemér, Lázár Zoltán, Papolczy Ferencz, Winkler Lajos, Csapó Sándor, Pallay Lajos, Szunyogh Szabolcs stb.

A katonai méltóságok teljes számmal: Lovetto Károly altábornagy, Charitzer vezérkari őrnagygyal, Wanka, báró Stipsics tüzérés Lőrinczy Dénes honvédezredesek, Major Miklós, a honvéd hadapród-iskola parancsnoka, báró Nagy Gyula h. huszár őrnagy, Hummel tüzérőrnagy, s a helyben állomásozó összes fegyvernembeli tisztikar tagjai nagy számmal.

A verseny délután fél 3 óra tájban vette kezdetét.

Félvér akadályverseny.

Az első félvér akadályversenyben indultak:

Ferencz József braganzai herczeg »Pásztor«-ja.

Igler hadnagy »Tipsy«-ja.

Gr. *Haller* »Bájos«-a.

Lichtenstein hadnagy »Kedves«-e.

Beérkeztek:

1. »Tipsy«, a melyet báró *Berg* kapitány lovagolt.

2. »Pásztor« (a braganzai herczegé), melyet *Nedeczky* kapitány lovagolt.

3. »Bájos,« a melyet a tulajdonosa, gróf *Haller* lovagolt.

Altisztek vadászversenye.

Az altisztek versenyén hét indult s ezeket gróf *Bréda* százados vezette; beérkeztek:

1. *Kocsis* J. káplár (2. század).
2. *Schmelszky* őrmester (4. század).
3. *Szabó* őrmester (1. század).

Tiszti szolgálati lovak versenye.

Igen érdekes volt a tiszti szolgálati lovak akadályversenye. Öt lovas indult s ezek között *Ferencz József* braganzai herczeg is. »Padua« lovával.

Nyertesek lettek:

1. *Strassnicky* főhadnagy »Peppin«.
2. a *braganzai herczeg* »Paduán.«
3. *Weisz* hadnagy »Rokolyán.«
4. Gróf *Haller* »Trombitán«.

Gátverseny.

Nyolczan futottak a rengeteg nevezők közül. Ebben a versenyben önkéntesek is vettek részt; köztük gróf *Tisza* Lajos, aki ez alkalommal futtatott először.

Beérkeztek:

1. Gróf *Haller* a gr. Hardegg főhadnagy »Ganse« lován;

2. báró *Berg*, a báró *Ulm* kapitány »Anu« lován.

3. gróf *Stahremberg* a saját »Paradabummler« lován.

4. gróf *Tisza* Lajos a saját »Kaczér« lován.

A közhuszárok vadászversenye.

Igen érdekes volt a közhuszárok versenye; derekasan megülték a vitéz hadfiak a lovakat. A versenyt *Révész* kapitány vezette.

Elsőnek *Bona* huszár érkezett be, a 3-ik századból;

2-ik lett *Vörös* huszár az 1-ső századból;

3. *Gercser* huszár a 4. századból;

4. *Szdolegy* huszár az 1. századból.

Az 5. és 6-iknak beérkezett huszárokat *Leonhardi* ezredes megajándékozta.

Tiszti szolgálati lovak akadályversenye.

A versenyben hatan vettek részt.

1-sőnek beérkezett báró *Berg* »Rákjegy« lovával;

2-iknak *Igler* Alfréd hadnagy;

3-iknak báró *Durneiss* főhadnagy »Morina« lovával.

Ezen futamnál érdekes volt, hogy *Igler* hadnagy fél lába korábban megsérült s igy csak az egyik lábán volt csizma és sarkantyu, mégis másodiknak érkezett be.

Nagy akadályverseny.

Ezen utolsó nagy futamban négyen vettek részt.

Beérkezett

1-sőnek *Starhemberg* kapitány »Ex-offó« lovával;

2-iknak *Strada* György kapitány »Gastor« lovával.

3-iknak báró *Berg* kapitány »Gumponder« lovával;

4-iknek báró *Durneiss* főhadnagy »Svengali«-val.

A remek dijak egy sátorban voltak kiállitva s azokat a verseny végével osztották ki.

A dijak, a közhuszárok között kiosztottakon kivül, a következők voltak:

Ottó főherczeg gyönyörü kancsót adományozott, melynek tetejére korona és O. monogramm volt bevésve. Don Miguel braganzai herczeg egy hatalmas bronz szobrot adományozott, mely egy lovon ülő jockeyt ábrázol. Ferencz József braganzai herczeg egy ezüst szobrocskát adott, mely egy huszárt ábrázol. — Ennek a hasonmása a gróf Széchenyi Viktor tiszteletdija. Az ezred hölgyei egy csinos kasettát adományoztak. Pálffy Miklós herczeg is egy kasettát adott. Benkő altábornagy diszes czigaretta tárczát és gyufatartót, Rieger tábornok egy szobrocskát, Herczeg Eszterházy Miklós Antal gyönyörü ezüst serleget, gróf Eszterházy Sándor két iróasztalra való gyönyörü gyertyatartót adtak.

Igen értékes a báró *Leonhardi* ezredes nagy kancsója, melynek fogója egy hatalmas ezüst o foglalt agyar.

Szép kard a Nedeczky kapitány adománya, gyönyörü versenyképet ajánlott fel gróf Hardegg, csinos kazettát gróf Breda, czigarett tárczát s zseb-gyufatartót gróf Stahremberg kapitány, csinos álló órát Reinet kapi ány, egy gukkert Muhr tart. hadnagy.

Este a Ferencz József-laktanya tiszti pavillonjának udvarán fényes társas-lakomát ren-

dezett a huszárezred tisztikara. A gazdagon teritett asztalok közül szines-lampionok voltak kifüggesztve.

Ugy a versenyen, mint este a lakomán a József-ezred zenekara játszott.

Biharmegye természeti kincseinek kiaknázása.

— A vaskóhi márványbányák megszemlélése. —

Hosszabb időre vezethető vissza az a mozgalam, a mely Biharvármegye történelmi kincsei közül a régi idő óta ismeretes és nagy szinváltozatokban előforduló márvány kiaknázása felé irányul.

Az első nagyobb akcziót e tekintetben *Jancsó* Dezső püsp. ügyész inditotta meg nehány évvel ezelőtt, azonban a szükséges eszközök hiányában czélt nem érhetett mindaddig, mig az általa megszerzett jogokat *Back* Károly budapesti vállalkozóra át nem ruházta. Ez nagy anyagi áldozatok árán végre odáig fejlesztette az ügyet, hogy a Magyar-Belga vaskóhi márványbánya és kőipar r. t. a már a megvalósulás felé közeledik. Nagy érdeme van az eddigi eredményekben *Szalai* Pálnak, a pesti ker. bank osztályfőnökének, ki a vállalat pénzügyi oldalát látta el.

Vasárnap ez a Biharmegye közgazdasági életére oly fontos vállalat egy lépéssel ismét közelebb jutott a megvalósuláshoz, minthogy ekko. szemlélte meg a biharmegyei érdekeltség a vállalat tulajdonát képező bányákat és telepeket.

A helyi érdekeltség élén dr. *Beöthy* László főispán áll, a ki — bár maga akadályozva volt a megjelenésben — a legmesszebb menő támogatását helyezte kilátásba a vállalat megalakulása körül.

A bányákat megszemlélő bizottságban részt vettek: *Szunyogh* Péter Biharmegye alispánja, *Őrley* Kálmán orsz. gy. képviselő, dr. *Hoványi* Géza vezérigazgató, dr. *Sarkadi* Lajos, kamarai titkár; ezenkivül részt vettek még *Szalay* Pál kisérete mellett: *Géczy* Lajos püsp. urad. főtiszt, dr. *Márkus* László, *Jancsó* Dezső.

A bizottságot a vaskóhi pályaudvaron a vállalat képviseletében dr. *Deutsch* Arthur fogadta és várta magyaros vendégszeretetre való vacsorával, melynek folyamán a házigazda méltatván az alispán kiváló érdemeit, sikerült beszédben reá és a többi vendég egészségére üritette poharát.

A vacsorán a fentieken kivül jelen voltak: Dr. *Rednik* Gábor főszolgabiró, dr. *Bakacs* Béla szolgabiró, *Fekete* Izidor járásbiró, *Győry* Géza főerdész, dr. *Deák* és dr. *Rednik* orvosok és a vállalat alkalmazottai. Másnap reggel a fenti társaság, melyhez még dr. *Radu* Demeter lugosi gör. kath. püspök és *Gera* Sándor urad. igazg. is csatlakozott, *Szalai* Adolf a vállalat titkárának kalauzolása mellett sorra vette a Vaskóh vidékén megnyilt bányákat, melyeknek közgazdasága és a már kifejtett kőtömbök szinárnyalatai és méreteiő valósággal meglepték a szemlélőket.

Különösen feltüntek közgazdaság tekintetében a »Nemes«, »Rózsa« és »Giza« bányák, mig különösen szinpompában az u. n. »Mozaik«, »Lujza« és »Ernő« bányák találtak különös tetszésre, noha az előbbi bányák szinezete is teljes elismerésben részesült. Valósággal meglepte a szemlélőket a belga rendszer szerint berendezett bánya-fürész és kabeszlán (emelődaruk) müködése; az utóbbi a társaság érdeklődése mellett mintegy 8—10 köbméteres (200 mtrmázsa) tömböt emelt ki eredeti helyéből meglepő könnyedséggel.

A bányák megszemlélése után a társaság az épülő félben levő ipartelekre hajtatott, m ly *Kovács* Frigyes fővárosi müépitész tervei szerint a czélnak megfelelő szakszerüséggel és czinnal készül. A szem'e után gazdag ebéd következett, mely a vonat indulásáig tartotta együtt a résztvevőket, a kik az ebéd folyamán is több pohárköszöntőben adtak megelégedésöknek kifejezést, a látottak fölött.

A pohárköszöntők közül kiemeljük dr. *Radu* Demeter lugosi gör kath. püspök emelkedett hangu, hazafias szellemtől áthatott köszöntőjét, melyben a vállalat létesülésére és sikeres müködésére üritette poharát.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 31. Vadász-társulat közgyülése.
Aug. 4. A v-velenczei Népkör tánczestélye Kárger Sándor vendéglőjében.
Augusztus 5. A »Réti Népkör« tánczvigalma saját helyiségében.
Augusztus. 5. A 48-as Népkör nyári mulatsága a Karger-vendéglőben.

* Az **uj pénzügyigazgató-helyettes**. A nagyváradi kir. pénzügyigazgatósághoz két helyettes igazgatót rendszeresitettek, ami csak a közönség előnyére fog válni. A második igazgató: *Major* Lajos már elfoglalta hivatalát s tegnap tisztelgett a városnál. A rendkivüli előzékeny, finom modoru férfiu kifejezte azon törekvését, hogy igyekezni fog az állam és a polgárság érdekeit összeegyeztetni s a méltányosság fogja vezetni intézkedéseiben.

* **Épitik a honvéd laktanyát**. A honvéd gyalogsági laktanyát ez évben és a jövő évben felépitik s a honvédség kiköltözik a fő-utczai laktanyából. *Rimanóczy* Kálmán épitész már megtette az előkészületeket az épitéshez. A kijelölt területen a szerszámbódék fel vannak állitva s egész halom állásgerendát hordtak össze.

* **Nesze semmi**... Nagyvárad-város pénztárát még jókora összegü betegápolási költség terheli még abból az időből, a mikor a községeknek kellett a különböző kórházakban ápolt azon egyének gyógyköltségeit fizetni, akik az ő területükre birtak illetőséggel. Nagyvárad városa ezen tartozásainak kiegyenlitése végett 20,000 korona kamatnélküli kölcsönt kért a belügyminisztertől. A miniszter azonban értesitette a várost, hogy a kérelmet nem teljesiti. — Ugyancsak kérte a minisztertől Nagyvárad város azt is, hogy az uj járványkórház épitési költségeinek felét téritse meg a miniszter a betegápolási alapból. Ezen kérelmet sem teljesiti a miniszter és pedig azon megokolással, hogy a betegápolási alap csak azon kórházak felállitási költségeihez járul, a melyek nyiltan, kifejezetten az országos betegápolási alap terhére épültek.

* **Tömeges utazás a párisi kiállitásra**. Emlitettük már, hogy az állami és kamarai ösztöndijakat nyert iparosok és iparos-segédek augusztus hó 5-én indulnak Budapestről Párisba a kiállitásra. Az utiköltség 7 napi párisi teljes ellátással 226 korona. A társas kirándulásban bárki résztvehet. A külön vonat menetrendje a következő:

Budapest nyugoti pályaudvar ind. augusztus 5-én reggel 8·40. Pozsony érk. augusztus 5-én délután 12·30, itt egy órai tartózkodás. Pozsony ind. augusztus 5-én délután 1·30. Marchegg érk. augusztus 5-én délután 2·12. Marchegg ind. augusztus 5-én 2·20. Bécs Westbahnhof érk. augusztus 5-én délután 3·45. Bécs Westbahnhof ind. augusztus 5 én délután 4·—. Linz érk. augusztus 5-én este 8·— itt egy órai tartózkodás. Linz ind. augusztus 5-én este 9·—. Salzburg érk. augusztus 6-án reggel 4·— itt podgyászvizsgálat. Salzburg ind. augusztus 6-án reggel 4·30. München érk. augusztus 6-án reggel 7.— itt két órai tartózkodás. München ind. augusztus 6-án reggel 9·—, Ulm érk. augusztus 6-án délelőtt 11·40, itt egy órai tartózkodás. Ulm ind. augusztus 6-án délután 12·40. Karlsruhe érk. aug. 6-án este 6·20 itt egy órai tartózkodás. Karlsruhe ind. augusztus 6-án este 7·20. Strassburg érk. augusztus 6 án este 10·23. Strassburg ind. augusztus 6 án este 10·30. Ign. Avricourt érk. augusztus 7-én hajnalban 12·35, itt podgyászvizsgálat. Ign. Avricourt (Franczia idő) ind. augusztus 7-én hajnalban 12·05. Páris (Gare de l'Est) érk. aug. 7-én reggel 8.23.

Párisban a kiállitás közelében lesznek a résztvevők elszállásolva, a hol az étkezés is lesz. A visszautazás szintén külön vonaton aug. 13-án történik. Az utazók fejenkint 5000 koronára biztosittatnak baleset ellen. Az utazásra jelentkezéseket elfogad a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara.

* **E. Kovács Gyula emléke**. Tegnap, hétfőn tartották meg Kolozsvárott E. Kovács Gyula halálának egy éves évforduló ünnepét. Az ünnep délután 6 órakor volt, mikor is a sirnál Szentgyörgyi István tartott beszédet, Tompa Kálmán pedig költeményt szavalt. A szinház igazgatósága nem feledkezett meg a nevezetes évfordulóról. *Bölöny* József intendáns, ki jelenleg Kaltenleutgebenben időzik, gondoskodott, hogy a szinház a nagy művész halálának ünnepén méltóképen képviselve legyen. A szinház igazgatóságát Tóth József intendánsi titkár képviselte, ki a sirt megkoszoruzta. A koszoru gyászfátyollal bevont nemzeti szinü szalagján következő sorok olvashatók: »E. Kovács Gyula emlékezetének — a kolozsvári Nemzeti Szinház igazgatósága.« A kegyeletes ünnepen jelen volt Kolozsvár egész közönsége.

* **Kegyadomány**. Dr. *Schlauch* Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 600 korona augusztus 1-én délután 1 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. *Grunwald* Henrikné, alelnöknő.

* **A nagyléta-székelyhidi vasut épitése**. Rámutattunk arra a veszedelemre, a mely Nagyvárad forgalmát a nagyléta-székelyhidi vasutvonal kiépitése által érné, mert Szilágymegye egész forgalmát elterelné Debreczenbe. A vasut létesitése pedig már biztositva van. A M. K. L. ugyanis a következőket irja: A nagyléta-székelyhidi helyiérdekü vasut czéljaira, melyet a bihari h. é. vasut tervez Debreczennek a Szilágysággal való összeköttetése végett, az érdekeltség már megszavazta nagyrészben a hozzájárulást. Az épitkezést a jövő tavasszal megkezdik.

* **Halálozás**. Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Alólirottak az összes rokonok nevében is a legmélyebb fájdalommal jelentik a gondosság, jóság és szeretetben felülmulhatatlan anya, hitvestárs, gyermek és testvérnek *Domokos* Gyuláné szül. Szeghalmy Vilmának élte 26-ik s boldog házassága 4-ik évében, a folyó hó 29-én hajnali egy órakor váratlanul bekövetkezett elhunytát. A megboldogultnak földi maradványait az ev. ref. egyház szertartása szerint folyó hó 31-ikén, kedden d. e. 10 órakor fogjuk Nagyváradon, Szent János-utcza 462. számu szülei háztól a várad-olaszi-i temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunytnak rokonait, jó barátait és ismerőseit tisztelettel meghivjuk. Ugra, 1900. julius 29. Az örök béke lengjen kihült porai felett! Domokos Gyula, az elhunyt férje. Domokos Vilmuska, az elhunyt gyermeke. Özv. Szeghalmy Bálintné az elhunyt édesanyja. Szeghalmy Etelka férj. Domokos Istvánné, Szeghalmy Sándor, Szeghalmy Juliska, Szeghalmy Bálint, Szeghalmy Józsika az elhunyt testvérei. Domokos István, az elhunyt sógora.

* **A ref. énekkar társasestélye**. A nagyvárad-ujvárosi ev. ref egyházi énnekkar vasárnap este kedélyes összejövetelt tartott a Ferencz József laktanyával szemben levő *Kovács* László kitünő vendéglőjében. A társas vacsorán *Sulyok* István lelkész, az énekkar elnöke is részt vett s szép beszédet intézett a dalkör tagjaihoz. Az énekkar szebbnél-szebb dalokat, müdarabokat adott elő *Gerencseri* karmester ügyes vezetése alatt, a legjobban tetszettek a Göre Gábor-féle nóták. Majd később tánczra kerekedett az ifjuság s kiváló ételek és italok mellett késő éjjelig kedélyesen mulattak.

* **Esküvő.** Vasárnap tartotta esküvőjét az olaszi-i plebánia templomban *Bányai* József fiatal épitész *Zsiskov* Etelka kisasszonynyal, *Zsiskov* Rudolf helybeli iparostársunk kedves és szeretetreméltó leányával. Az uj párhoz *Dencs* János plebános, tb. kanonok hatásos szép beszédet tartott.

* **A cséplőgép áldozatai.** Alig kezdték meg a cséplést, már is igen sok emberáldozata van. A biharmegyei közkórházba eddig hat szegény embert hoztak be, akik a cséplésnél szerencsétlennül jártak. Álmosdról egy derék fiatal embert szállitottak be, akinek a félkezét zuzta össze a gép s le kellett az egész kart vágni. Ennek a fiatal embernnek a nővére is ugyanakkor került be a kórházba, az élő halottak közzé. A cséplésnél a forróságtól napszurást kapott s megőrült. Otthon szegény édes öreg anyjuk várja gyermekeinek segélyét.

* **Felhasitották a hasát.** Vasárnap kora hajnalban a Gyepsoron egy mulató helyen borzalmas vérengzés történt. Egy beborozott fiatal ember összeszólalkozott *György* Gábor asztalossal, aki mint zongoramester van alkalmazva a mulató helyen. Dulakodás támadt közöttük s a fiatal ember felhasitotta György Gábornak a hasát, annyira, hogy a belei kifordultak. A sulyosan sérültet beszállitották Biharvármegye közkórházába, ahol *Rácz* osztályorvos operálta a szerencsétlen embert; a beleit visszaillesztette. Mivel belső szervei semmi sérülést nem szenvedtek, életben maradását biztosra veszik, sőt az orvosok oda nyilatkoztak, hogy pár hét mulva teljesen fel fog gyógyulni. A rendőrség meginditotta a vizsgálatot s *Fataky* rendőrfogalmazó *Zwölfer* János fiatal bádogos személyében kikutatta a késelő embert. Azt állitja, hogy önvédelemből szurta meg György Gábort, mert az verte és fojtogatta. Zwölfert letartóztatták s átkisérték az ügyészséghez, ahonnét azonban szabadon bocsájtották.

* **Rálőttek a vonatra.** Tegnapelőtt a Hatvanba Szerencs felől érkező személyvonatra Hort és Hatvan között valaki rálőtt. A golyó egy I, osztályu kocsi ablakán befuródott, de a kocsiban szerencsére senki sem volt. A csendőrség meginditotta a nyomozást.

* **A rákoskereszturi rablót elfogták.** Soltész János többször büntetett rablót, a ki ma egy hete a rákoskereszturi határban agybafőbe verte Kurczi András bukovinai földmivest, azután elrabolta 415 forintnyi pénzét, szülőfalujában, Alsó-Láposon, Szepesmegyében elfogták. Most a járásbiróság börtönében ül, a honnan majd Budapestre szállitják. Megemlitjük a helyen, hogy az öreg Kurcsi ma hagyta el a Rókus-kórházat a hol egy hétig feküdt. Az orvosok véleménye szerint, oly sulyos fejsebei voltak, hogy más ember azokból meg nem gyógyulhatott volna. A főkapitányság ma táviratban intézkedett az iránt, hogy a rablót kihallgassák, vajjon beismerésben van-e. A kirabolt Kurcsi a fényképben határozotan ráismert a rablóra, a kivel már a közeli napokban szembesiteni fogják.

* **Elveszett** a Bazár-szorosban vasárnap d. e. egy arany óraláncz; tulajdonosa kéri a becsületes megtalálót, adja át szerkesztőségünkben.

A megrekedt oláh zsidók.

A fővárosban megrekedt, Romániából kivándorló zsidók érdekében tegnap délelőtt 9 órakor értekezlet volt az István főherczeg szálloda első emeleti termében. Az értekezleten a főváros előkelő zsidó polgárai nagy számban jelentek meg s igen meleg érdeklődést tanusitottak szegény hitsorsosaik iránt. Csak az orthodox zsidók nem érdeklődtek a humanus ügy iránt, ezek közül egy sem jelent meg az értekezleten, ami általános és kinos feltünést keltett.

Az értekezleten Kohn Samu főrabbi elnökölt, a zsidó hitközséget pedig Baumgarten Lajos és Adler Lajos előljárók képviselték.

Az értekezlet elnökévé egyhangulag Kohn Sámuel főrabbit választották meg, a ki üdvözölte a szép számban megjelent polgárokat s aztán fölkérte Sándor Pált, hogy ismertesse a helyzetet.

Sándor Pál hosszabb beszédben ecsetelte a szegény kivándorlók szomoru sorsát s azt ajánlotta, hogy a fővárosi polgárok adományaiból sürgősen inditsák utnak a romániai zsidókat Kanadába. Ő meggyőződött arról, hogy nem 150 frt, hanem 81 frt elegendő egy-egy személynek az ut költségeire. A kivándorlóknak is van néhány forintjuk, igy hát egy kis erőmegfeszitéssel utnak lehet őket inditani. Eddig már nagyobb összeg folyt be adományokból s utólag a Lipótvárosi Kaszinó járult még 3000 frttal a befolyt összeghez. Szerinte, ha máskép nem lehetne segiteni, ugy a zsidó hitközségnek kötelessége a kivándorlókról gondoskodni.

Erre Baumgarten Lajos, majd Adler Lajos hitközségi előljárók szólaltak fel, a kik kifejtették, hogy a hitközség eddig 17 ezer forintot költött a kivándorlókra. A jótékonysági budget pedig már annyira ki van meritve, hogy a hitközséghez forduló más szegényeket kénytelen az előljáróság, vérző szivvel bár, de elutasitani.

A hitközség nem teheti, hogy maga gondoskodjék a kivándorlókról, de tőle telhetőleg hozzá fog járulni adományával.

Ezután Szabolcsi Miksa olvasott fel Londonból érkezett tudósitásokat, a melyek a kanadai rossz viszonyokról adnak hirt. S utalva arra, hogy Bécsben mintegy 1600, ezenkivül Hamburgban és Rotterdamban is nagyszámu kivándorló van megrekedve, a Budapesten lévő 670 kivándorlónak adjanak tizezer forintot s küldjék vissza őket Romániába. Pénzzel majd visszafogadják őket.

Ez ellen Sándor Pál szólalt fel s hangsulyozta, hogy a kivándorlók Kanadába juthassanak. Ily értelemben szólalt fel Lebovics Lipót is.

Hosszabb eszmecsere után, végre egy bizottságot kültek ki, a további teendők ellátására.

A bizottság tagjai lettek: Sándor Pál, Strasser Imre, dr. Vázsonyi Vilmos, Fraenkel Sándor, Fried Vilmos, Sándor Ármin, Szabolcsi Miksa, Lebovics Lipót, Kohn Arnold és Goldmann József,

Dr. Kohn Sámuel főrabbi, még felkérte dr. Vázsonyit és dr. Fehért, hogy járjanak el még egyszer a belügyi államtitkárnál, hogy legalább két nappal hosszabitsa meg a kivándorlóknak a fővárosban való tartózkodhatását.

REGÈNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából forditotta: **K—ő.**

8.

I.

— Nekem valószinünek látszik, hogy a közjegyző az éjjel itt járt, szólt Boislevent.

— Bizonyára akkor, midőn a karos gyertyatartót lehozta magával melyet ön az irodában talált; jegyzé meg a békebiró.

— Ha ide jött, magával kellett hoznia a rézgyertyatartót, hogy világitson magának. Miért vitte hát magával mind a két gyertyát? folytatta az alügyész. — Különben is nem fontos.

— Sőt nagyon is fontos, visszonzá a vizsgálóbiró, mert ez uj feltevésre vezet.

— Hogy-hogy?

— A gyilkos valószinüleg akkor ment be lopás czéljából az irodába, mikor a jegyző ide jött s mikor visszatérni hallotta, elrejtőzött valahova, például a pénzes szekrény mögé s mikor a jegyző asztalához ült, akkor mérte rá a halálos csapást. Minden esetre a tettes házbeli, vagy a házi szokásokat jól ismerő egyén lehet.

Ekközben Péter, kit Ledoux kisasszonyhoz küldtek azon kérdéssel, hogy hajlandó-e elfogadni a birósági kiküldötteket, visszatért, jelentve, hogy Lucie a fogadó szobában várja őket.

— Békebiró ur legyen szives addig mig mi a kisasszonynál leszünk az irnok segitségével meghatározni, hogy az utóbbi 2—3 hónapban mennyi pénzt küldtek az irodába és menynyit lopott el a gyilkos.

Frémont az irodába ment, mig a birót és az ügyészt Péter Lucie-hez vezette.

II.

Mikor Jeanne Ledoux holttestének felfedezése után Luciet elvitte, a szalonba vezette őt. A félig ájult leány alig tudott lábán állani, Jeanne pedig sokkal öregebb és gyengébb volt, hogy sem az első emeleti szobájába tudta volna vinni. Lefektette tehát a szalonban egy diványra és ápolni kezdte.

Lucie ájulása nem tartott sokáig. Eszméletével azonban visszatért a borzasztó eset emléke is. A fájdalom első perczei után Ledoux kisasszony tudni akarta az egész szörnyü valót, nem szünt meg az öreg Jeannet kérdésekkel ostromolni, majd azt követelte, hogy vezessék atyja holttestéhez. Szerencsére Jeannet kihallgatás végett elhivták, igy megszabadult a leány folytonos ostromlásától. Lucie is lassan ként beletörődött a helyzetbe.

Néma fájdalmából Péter belépte zavarta fel.

— A biró urak kérdeztetik, hogy elfogadja-e őket a kisasszony?

— Mondja meg, hogy szolgálatukra állok. Istenem, micsoda kin lesz ez rám nézve!

Mikor a vizsgálóbiró és az ügyész beléptek, Lucie felkelt s néhány lépést tett feléjük.

— Kedves kisasszony, kezdte a vizsgálóbiró magát meghajtva, nagyon sajnálom, hogy fájdalmát meg kell zavarnom, de az ügy érdeke . . .

— Kész vagyok önöknek felelni.

— Tegnap evés után az ön atyja Dubreuil urral szobájába ment. Az óta nem látta őt kegyed?

— Nem uram, akkor én is szobámba mentem.

— Sokáig szokott ő dolgozni? Mert a mint hallottam többnyire minden este bezárkózott.

— Igen, körülbelül egy év óta; de hogy hány óráig szokott virrasztani, nem tudnám bizonyosan megmondani, mert az én szobám nagyon távol esik az övétől s ha kérdeztem, kitérőleg felelt; szegény atyám, félt a szemrehányásaimtól.

(Folyt. köv.)

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő **táviratainak** szólnak:

Lázitó plakátok.

Hongkong, julius 30. (Saját. tud. táv.) Vucsauból érkezett levelek szerint ott idegenellenes plakátokat ragasztottak ki. Kanton nyugodt.

Bajor csapatok indulása Kinába.

München, jul. 30. (Saját tud. táv.) Luitpold regens-herczeg ma szemlét tartott a Kinába menő expedicziós hadtest bajor zászlóalja fölött és beszédet intézett hozzá, amelyben figyelmeztette, hogy gondoljon a bajor hadsereg dicső multjára és a szövetséges csapatokkal egyesülten adjon kiváló példát a többieknek. Végül meghatottan »Isten hozzád«-ot mondott a katonáknak. Montgelas, a zászlóalj parancsnoka háromszoros »hurrá«-val válaszolt a beszédre.

Belgium Kina ellen.

Brüsszel, jul. 30. (Saját tud. távirata.) A brüsszeli antwerpeni, lüttichi és genfi polgármesterek tegnap itt gyülést tartottak, amelyen egy önkéntes hadtestnek Kinába küldéséről tanácskoztak. Az értekezleten bizottságot alaki-

tottak, a melynek tagjai a polgármesterek és sok előkelő kereskedő, iparos és katona. A bizottság már is sok helyről kapott pénzbeli adományokat.

Az olasz hajóraj.

Róma, julius 30. (Saját tud. távirata.) A Stefani-ügynökség jelenti Hongkongból mai kelettel: A Stromboli és Vezuvio hadihajók azt a parancsot kapták, hogy Szingapurban várják meg az olasz csapatokat hozó szállitóhajókat, hogy további utjokon kisérjék őket. A V. Pisanci hadihajó folytatja utját Kina felé. Öt angol czirkáló hajó és 6 indiai ezred itt marad, noha Kanton egyelőre teljesen nyugodt.

Li-Hung-Csang az idegenek ellen.

New-York, jul. 30. (Saj. tud. táv.) A New-York Herald jelenti: Sanghaiból az a hir érkezett Washingtonba, hogy Li-Hung-Csang egy 24-én kelt császári ediktumot kapott, amely szerint a kormány az idegen követeket tuszokul akarja visszatartani. Egyuttal felszólitották Li-Hung-Csangot, hogy azonnal Pekingbe utazzék és vegye át a császári csapatok főparancsnokságát az idegen csapatok ellen.

Hadihajók érkezése.

Sanghai, julius30. (S. t. t.) Még három hadihajó érkezett ide. Ez idő szerint 2500 ember van a vuszungi erődökben és 3000 ember az arzenálban. Óráról órára ujabb segédcsapatok érkeznek.

TAVIRATOK.

Óriási tüz a Székelyföldön.

Székelyudvarhely, julius 30. (Saját tud. táv.) Oroszhegy községben tegnap délelőtt tüz ütött ki. Ötvenkét gazda összes gazdasági felszerelész megsemmisült. A lakosság nagy része részeg volt és nem akart segédkezni az oltásban. Karhatalmat és tüzoltóságot kellett kérni. Demeter Lőrincz dr. főszolgabiró és Szabó Nándor szolgabiró csendőrökkel vonultak ki. A tüz a község közepén, a templom körül keletkezett. A kár 50—60.000 korona.

Magyar-osztrák hadihajók utja.

Bécs, julius 30. (Saj. tud. távirata.) Távirati jelentés szerint az Elisabeth és Aspern magyar-osztrák hadihajók ma néhány órára horgonyt vetettek Port-Said előtt.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, julius 30.

Osztrák hitel	660.—
Magyar hitel	684.—
Államvasut	653 50
Rimamurányi	515.—
Magyar jelzálog	426.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, julius 30.

Buza októberre	7.49
Buza juniusra	7 83
Uj tengeri	5.10
Rozs okt.	6.71
Zab okt.	5.18
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. julius 30-án.

Magyar aranyjáradék 4%	96.—
Magyar koronajáradék	90.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100 50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.60
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	90.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98 30
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	188 50
Osztrák járadék papirban	97.50
Osztrák járadék ezüstben	97.25
Osztrák járadék aranyban	96 25
Osztrák korona járadék	96.75
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.—
Magyar hitelbankrészvény	685.50
Osztrák hitelintézet részvény	664 75
Párisi vista	96.75
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.33
Németbirodalmi márka	118.72
London vista	243.—
20 márkás arany	23.72

SZERKESZTOI POSTA.

D. László urnak. *Felka*. Az erdekes czikket köszönettel vettük, de a hozzáfüzött intézkedés kivihetetlen, a két lapban *egyszerre* nem jelenhetik meg, mert a lapok sem egyszerre jelennek meg. Kérünk erre vonatkozólag uj intézkedést. Üdvözlet!

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
Budapest	ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	— —
Rákos	»	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	— —
Ujszász	»	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	— —
Szolnok	»	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	— —
Szajol	»	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	— —
P.-Ladány	»	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd	»	— —	2 12	— —	12 07	— —	5 11
Sáp	»	— —	2 27	†5 48	12 24	— —	5 32
B.-Ujfalu	»	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58
M.-Peterd	»	— —	3 —	— —	1 —	— —	6 15
M.-Keresztes	»	— —	3 12	— —	1 14	— —	6 31
Bors	»	— —	3 25	— —	1 28	— —	6 50
Püspöki	»	11 48	3 32	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad	érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad	ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25
V.-Velencze	»	— —	4 05	— —	2 30	2 25	12 32
F.-Vásárhely	»	— —	4 16	— —	2 41	— —	12 45
M.-Telegd	»	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12
Élesd	»	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04	1 37
Rév	»	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10
Csucsa	»	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49
B.-Hunyad	»	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48
Jegenye	»	3 15	7 49	†9 33	†6 01	— —	5 34
Kolozsvár	érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
Kolozsvár	ind.	— —	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01
Jegenye	»	— —	†6 11	7 59	†1 14	7 16	— —
B.-Hunyad	»	— —	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20
Csucsa	»	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52
Rév	»	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34
Élesd	»	5 54	†7 59	10 25	†3 15	9 49	†1 48
Mező-Telegd	»	6 21	8 11	10 42	†3 28	10 07	2 01
F.-Vásárhely	»	6 49	— —	11 01	— —	10 27	— —
Várad-Velencze	»	7 02	8 32	11 10	— —	10 37	2 25
Nagyvárad	érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31
Nagyvárad	ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38
Püspöki	»	2 36	8 52	11 47	— —	11 14	— —
Bors	»	2 47	— —	11 54	— —	11 22	— —
Mező-keresztes	»	3 12	— —	12 05	— —	11 37	— —
Mező-Peterd	»	3 30	— —	12 17	— —	11 50	— —
B.-Ujfalu	»	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18
Sáp	»	4 39	†9 38	12 47	— —	12 25	— —
Báránd	»	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —
P.-Ladány	»	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03
Szajol	»	— —	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19
Szolnok	»	— —	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39
Ujszász	»	— —	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58
Rákos	»	— —	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38
Budapest	érk.	— —	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v	V. v.
P.-Ladány	ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Debreczen	»	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Érmihályfalva	érk.	6 35	3 57	— —	1 —	4 58	— —

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Érmihályfalva	ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	— —
Debreczen	»	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01
P.-Ladány	érk.	— —	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v	V. v.
Debreczen i.	8 35	4 31
Sáránd »	9 28	5 16
H.-Bagos »	9 41	5 26
H.-Pályi »	10 05	5 48
M.-Pályi „	10 20	5 59
N.-Léta-Vértes érk.	10 43	6 18

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta

	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05
M.-Pályi »	5 47	1 30
H.-Pályi »	6 03	1 48
H.-Bagos »	6 18	2 05
Sáránd »	6 40	2 29
Debreczen é.	7 18	3 13

Sáránd—Derecske,

Sáránd	ind.	9 38	5 26
Derecske	érk.	9 57	5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske	ind.	6 00	1 49
Sáránd	érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind	10 20	4 30	7 00
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Gyapju	»	10 56	5 10	7 52
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	†6 05	9 15
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	»	2 10	7 41	4 44
Oroháza	»	3 10	9 10	5 50
H.-M.-Vásárhely	»	4 00	10 02	7 00
Szeged	»	4 35	10 55	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40
H.-M.-Vásárhely	»	4 38	11 05	7 50
Orosháza	»	5 41	11 54	9 20
Csaba	»	7 00	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	7 56	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Gyapju	»	— —	4 42	7 29
Less	»	9 04	5 00	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 —
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 40
Cséffa	»	11 03	5 19	8 05
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	6 05	9 15
Sarkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	érk.	12 42	7 06	10 30
Csaba	ind.	2 23	7 18	4 32
Kétegyháza	»	2 54	7 45	5 38
Arad	érd.	3 55	8 48	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 35
Kétegyháza	»	6 14	11 31	10 54
Csaba	érk.	6 40	12 57	11 24
Csaba	ind.	7 —	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	7 56	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Less	»	9 04	5 —	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 61
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.